

'Duits onderwijs had moeite met omslag in coronatijd'

Achtergrond - 9 september 2021 - Auteur: Jesse Oude Egberink

Voor de coronacrisis liep Duitsland op het gebied van digitalisering behoorlijk achter, ook in het hoger onderwijs. Daar lijkt inmiddels wel wat in te zijn veranderd. Mischa Buiting deed als afstudeerproject vergelijkend onderzoek naar digitalisering in het hoger onderwijs in Nederland en Duitsland. Hij sprak met studenten die in beide landen hebben gestudeerd over hun ervaringen.

Uit je onderzoek blijkt dat Duitsland achterloopt op het gebied van digitalisering, wat zeggen de studenten die je hebt geïnterviewd daarover?

“Hele verschillende dingen. Ik heb ze gevraagd om een vergelijking tussen Nederland en Duitsland te maken. De ene helft van de studenten heeft niet zoveel verschil ervaren, de andere helft vond dat Duitsland echt achterloopt. Dat uitte zich in een gebrekkige digitalisering, slechter internet en docenten die minder goed met de digitale voorzieningen konden omgaan.

Ook hebben sommige studenten ervaren dat burgers in Duitsland terughoudender waren bij digitalisering. Zo wilden ze bijvoorbeeld geen gebruik maken van Zoom, vanwege de privacysystemen die ze daar gebruiken. Of ze gebruiken contant geld in plaats van een pinpas. Deze terughoudendheid heeft denk ik te maken met hun angst om gegevens te delen. Een student gaf aan dat als ze met medestudenten iets ging drinken en ze moeten zo'n coronachecklist invullen bij een café, sommige studenten dan verzonnen namen en gegevens achterlieten.”

Mischa Buiting studeerde European Studies (Duits) aan het NTI. Zijn afstudeerproject, 'Verschillen en overeenkomsten tussen het digitale onderwijs aan hogeronderwijsinstellingen in Nederland en Duitsland', heeft hij uitgevoerd voor de [Duitslanddesk](#) van het Duitsland Instituut Amsterdam

Heb je ook concrete voorbeelden van wat studenten op Duitse universiteiten en hogescholen meemaakten?

“Een studente merkte toen ze eenmaal in Duitsland was aangekomen dat ze door het slechte internet helemaal geen online college kon volgen. Een studente in

Aken vertelde over een schriftelijk tentamen. Al drie weken van tevoren hadden zij en haar medestudenten aan de bel getrokken; de toets moest worden afgenomen maar kon vanwege corona niet fysiek plaatsvinden. Een week van tevoren kregen ze van de docent te horen dat ze zelf een oplossing voor het probleem moesten bedenken. Uiteindelijk is er gekozen voor een mondeling tentamen, dat individueel kon worden afgenomen.

Het lijkt erop dat ze in Duitsland tijdens de coronacrisis minder snel overgingen op een online toetsvorm en langer vasthielden aan het oude, fysieke systeem. Sommige studenten hebben ervaren dat Duitsland in coronatijd minder snel met de tijd mee ging.”

Was dat dan voor corona anders?

“Uit de literatuur die ik bestudeerd heb, blijkt dat Duitsland voor de coronacrisis nog verder achter liep. Zo heeft het CEPS (Centre for European Policy Studies, red.), een denktank van de Europese Unie met de [‘digital learning index’](#), de digitalisering in het onderwijs in kaart gebracht. Daarop stond Duitsland in 2019 op de 27e plaats, Nederland op de 2e, een gigantisch groot verschil dus. Als voornaamste reden voor de lage Duitse klassering werden de gebrekkige digitale vaardigheden van instituten en docenten genoemd. Ik denk dat de wat meer afwachtende houding ten opzichte van verandering daaraan ten grondslag ligt.

Het onderwijs in Nederland was voor corona ook al een stuk flexibeler, zo werden colleges opgenomen die studenten dan later terug konden kijken. Daar was in Duitsland minder sprake van. Bovendien waren de digitale voorzieningen, zoals de snelheid van het internet, in Nederland gewoon beter voor elkaar. Deze thema’s werden bevestigd door enkele van de studenten die ik heb geïnterviewd.”

Heeft de coronacrisis daar in Duitsland verandering in gebracht?

“Ja. Uit het literatuuronderzoek blijkt dat Duitsland voor de uitbraak van het coronavirus relatief slecht bezig was op het gebied van digitalisering in het hoger onderwijs. Uiteindelijk blijken tijdens de coronacrisis in Duitsland en Nederland evenveel colleges online te zijn gegeven, beide landen moesten noodgedwongen digitaliseren. Ook de systemen die werden gebruikt waren grotendeels hetzelfde, denk aan google meet, zoom, blackboard. Wat dat betreft verschilde het thuis studeren in beide landen tijdens corona niet heel erg. Toch waren er in de praktijk nog wel verschillen merkbaar.”

Hoe vonden de studenten het om met alle corona-omstandigheden in Duitsland te wonen en studeren?

“Wat het onderwijs zelf betreft heeft de helft van de studenten hun tijd in zowel Nederland als Duitsland als negatief ervaren. Ze misten de interactie met docenten en medestudenten en vonden het thuisonderwijs echt minder. Maar er waren ook twee studenten die het juist als positief hebben ervaren, vooral de flexibiliteit vonden ze fijn.

Over het leven in Duitsland hebben ze niet veel losgelaten omdat ik daar ook niet specifiek naar heb gevraagd. Maar de studenten gaven aan dat de interactie met Duitsers zeer beperkt was. Sommigen gaven aan dat ze in al die tijd geen enkel contact met Duitsers hebben gehad.”

Naar aanleiding van je onderzoek doe je ook enkele aanbevelingen, kun je daar wat meer over vertellen?

“Dat zijn voornamelijk aanbevelingen voor het Duitsland Instituut en de Duitslanddesk, waarvoor ik het onderzoek heb uitgevoerd. Sommige studenten gaven aan dat ze graag meer informatie hadden gehad voordat ze naar Duitsland vertrokken. Ze noemden bijvoorbeeld dat er in Duitsland voor de digitale leeromgeving gebruik wordt gemaakt van heel veel verschillende systemen. E-mailen, het inschrijven voor vakken, tentamens doen, lessen volgen, voor alles werd een ander systeem gebruikt en daarvoor hadden de studenten dus ook verschillende accounts nodig. In Nederland vallen veel van dit soort dingen onder één systeem, zoals blackboard.

De Duitse taal was geen probleem, maar de onoverzichtelijkheid en het gebrek aan communicatie over de studie vanuit de instellingen hebben sommige studenten wel als lastig ervaren. Ik heb ook naar de communicatie vanuit het onderwijs met betrekking tot coronamaatregelen gevraagd, daar waren de studenten dan weer wel positief over. De studenten kwamen zelf ook met tips. Zo adviseren ze om voordat je naar Duitsland gaat, te checken of het internet in je kamer goed genoeg is om online colleges te kunnen volgen.

Sommige studenten die overwegen om in Duitsland te gaan studeren zijn misschien bang dat de digitale voorzieningen gebrekkig zijn. Mijn conclusie is dat Duitsland hetzelfde heeft doorgemaakt als Nederland en dat digitaal onderwijs en online colleges volgen inmiddels net zo normaal zijn als bij ons. Dat hoeft dus geen hinder te vormen.”

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/45843/duits-onderwijs-had-moeite-met-omslag-in-coronatie>